

Jaarverslag 2021

Museum Valkenburg
Grotestraat Centrum 31
6301 CW Valkenburg
Tel.: 043 - 601 63 94
info@museumvalkenburg.nl
www.museumvalkenburg.nl

Inhoudsopgave

Inleiding en overzicht	3
Covid-19	4
Wateroverlast	4
Exposities	6
Collectie	6
Bezoekersaantallen.....	6
Educatie	7
Vrijwilligers	7
Gebouw	7
Financieel overzicht en verantwoording	8
Appendix 1: Jaarkalender 2021	9
Appendix 2: Herinneringen aan Valkenburg; 2022 en verder	11

Inleiding en overzicht

In 2021 was het 70 jaar geleden dat Museum Valkenburg geopend werd. In al die jaren had het verschillende namen en locaties, maar al die tijd had het museum maar één doel: de geschiedenis van Valkenburg vastleggen en tentoonstellen. In 1969 betreft het museum een nieuw onderkomen, in het “Oud Sjtadhoes”, het voormalig Stadhuis en Postkantoor aan de Grotestraat. Het karakteristieke pand in Jugendstil is herbouwd in 1901 en is ontworpen door J.H.C. Kröner uit Amsterdam. In 1991 wordt het museum uitgebreid met de grote zaal. Nog steeds is het uitgangspunt dat *“Valkenburg het aan zichzelf en het nageslacht verplicht is zijn cultuurschatten en resten uit het roemrijke verleden te bewaren om dit vergaarde aan de buitenwereld te tonen”*. De vaste collectie breidde uit. Naast historische voorwerpen en vondsten uit de Romeinse tijd en uit de Kasteelruïne, was er een uitgebreide collectie devotionalia te zien. Diverse werken van Charles Eijck werden in een aparte zaal getoond. In de vier beschikbare zalen zijn sindsdien een groot aantal exposities gehouden op gebied van (regionale) schilderkunst, beelden, fotografie, tekeningen en veel meer. In 2018 zijn op de middenverdieping de historische en archeologische afdelingen nieuw leven ingeblazen. In een “Reis door de Tijd” wordt het verhaal verteld van Valkenburg. Van het ontstaan van de omgeving en de daarbij behorende bewoning met de vuursteenmijntjes tot aandacht voor de Romeinse tijd en de Middeleeuwen met het kasteel. Met aansluitend het thema dat nu nog actueel is in Valkenburg: het Toerisme.

In de 70 jaar is het museum, met blijvende aandacht voor archeologie en geologie van Valkenburg en omgeving, uitgegroeid tot een museum met een podium voor reeds gevestigde Limburgse kunstenaars, aankomende Limburgse kunstenaars en kunstenaars met een band met deze regio. Met deze keuze onderscheidt Museum Valkenburg zich van andere musea in de provincie.

We hadden u in dit jaarverslag graag meer verteld over hoe we aandacht besteed zouden hebben aan het heugelijk feit van onze verjaardag, met vele feestelijke activiteiten, maar helaas is dat niet mogelijk.

Naast dat 2021 voor een belangrijk deel in het teken heeft gestaan van Covid-19, werd het museum in juli 2021 hard geraakt door de watersnoodramp in Valkenburg. Het museum heeft veel waterschade opgelopen en was gedurende de rest van het jaar dicht. Het zou tot maart 2022 duren voordat het museum heropend kon worden. In de secties Covid-19 en Wateroverlast vermelden we meer hierover.

Het jaar 2021 is voor het museum een jaar geworden waar exposities digitaal te bezoeken waren, en waar door de verschillende commissies doorgewerkt is om tijdens en na heropening kwaliteit te kunnen blijven leveren. Mede door corona, de lange sluiting van het museum en het verstrijken van de zittingstermijnen van bestuursleden heeft het museum extra aandacht besteed aan op peil houden van het vrijwilligersbestand en het vervullen van bestuursvacatures. In de verschillende secties gaan we hier verder op in.

Het jaarverslag sluit af met een sectie gewijd aan het gebouw en een financieel overzicht en verantwoording.

Covid-19

Zoals dat ook in het jaar 2020 het geval was, hebben we ons in 2021 gedurende de periode dat het museum was geopend, gehouden aan de strikte voorwaarden die door de overheid waren opgelegd. Ook in 2021 heeft de door het bestuur aangewezen corona-coördinator samen met een team van vrijwilligers toegezien op het voor Museum Valkenburg vastgelegde protocol en de daaruit voortvloeiende maatregelen. Reserveren, afstand van 1,5 meter, pinnen, handdesinfectiemiddel en schotten op de balie maakten het voor bezoekers en vrijwilligers zo veilig als mogelijk om in het gebouw te verblijven.

Op 5 juni 2021 mocht het museum, na 6 maanden gesloten te zijn geweest, weer open. Het team vrijwilligers was net zo enthousiast als de bezoekers. Helaas bleek deze opening van korte duur, nu niet vanwege een nieuwe lockdown, maar door het water dat het museum binnen stroomde in juli 2021.

Wateroverlast

'Museum Valkenburg letterlijk onder water' is de kop van de eerste berichtgeving op onze site over de watersnoodramp die Valkenburg en omliggende regio trof. In de nacht van woensdag 14 op donderdag 15 juli 2021 steeg het water van de Geul zodanig dat het gehele centrum van Valkenburg tot ca. 1.80 meter onder water kwam te staan. Helaas kon ook ons museum niet ontsnappen aan het natuurgeweld en liep onder. De ravage binnen was enorm; het water heeft in de lageregelegen delen van ons museum tot ongeveer 1 meter hoog gestaan. Na het terugtrekken van het water zijn de kunstwerken op de begane grond in veiligheid gebracht en zijn de museumvrijwilligers met steun van externe vrijwilligers aan de slag gegaan met opruimen en schoonmaken.

Een eerste inschatting was dat we de eerste drie maanden na de overstroming dicht zouden zijn. Dit bleek een te voorzichtige raming te zijn geweest, de sluiting zou namelijk 7 maanden duren.

Herstel en verbetering benedenverdieping

De eigenaar van het pand (de Gemeente Valkenburg) heeft een aannemer ingehuurd om ervoor te zorgen dat het pand eerst goed kon drogen, waarmee een basis werd gelegd voor herstel. Complete houten vloeren en stuclagen op de wanden zijn verwijderd zodat onderliggende steensoorten beter konden drogen. Pas in januari 2022 kon daadwerkelijk gestart worden met herstelwerkzaamheden. Bij het uitkomen van dit jaarverslag hebben inmiddels nieuwe vloeren en nieuwe stuclagen of voortzetwanden in de verschillende

ruimtes gezorgd voor een mooi en solide eindresultaat. In het volgend jaarverslag zullen we ingaan op verdere herstel- en verbeteractiviteiten gedurende het jaar 2022.

Behoud en restauratie Kunstwerken

Op het moment dat het water het museum binnenstroomde, waren er twee tentoonstellingen te zien op de benedenverdieping. De 85 schilderijen en tekeningen van Harry Koolen en Judith Krebbekx bleven door het doortastend optreden van een gespecialiseerd bedrijf, een vervoerder en een aantal van onze vrijwilligers toch grotendeels behouden. Er bleken 7 werken beschadigd. Deze zijn naar een restauratieatelier gebracht. De rest van de werken is terug bij de eigenaren. Twee kleine werken van Judith Krebbekx zijn tijdens de overstroming op de grond gevallen en werden daardoor onherstelbaar beschadigd.

Inzet vrijwilligers en voortgang activiteiten

Maandenlang hebben vele vrijwilligers veel van hun tijd besteed aan het mee helpen schoonmaken, opruimen, drogen en na verloop van tijd herinrichten van het gebouw. Onder de vrijwilligers waren er die zelf thuis of in hun directe omgeving getroffen werden door het water en daar al hun aandacht aan moesten besteden. Daarnaast is door de expositiecommissie doorgewerkt om de schade voor de kunstenaars zoveel als mogelijk te beperken. Tevens zijn gaandeweg voorbereidingen getroffen om een heropening van het museum mogelijk te maken met een volle tentoonstellingsagenda. De activiteiten in het restauratieatelier en depot zijn normaal doorgegaan. De ICT- en PR-commissie hebben via de museumsite regelmatig verslag uitgebracht over de vorderingen, en tevens hebben zij een digitale weergave van tentoonstellingen die door wateroverlast en Covid niet door konden gaan, verzorgd.

Kosten

De Gemeente Valkenburg heeft zich als eigenaar van het museum pand uiterst proactief, coulant en constructief opgesteld. Zij nam onder andere de reparatie van de vloeren en kasten in de backoffice voor haar rekening, alsmede de complete herinrichting van de keuken, nadat de gemeente al eerder de kosten van de inzet van droogmachines had gefinancierd. De totale schade aan de inboedel bedroeg € 30.690,- waarvan door inboedelverzekeraar Interpolis een bedrag van € 23.000,- is vergoed, hetgeen neerkomt op een ruime, en dus coulante vergoeding van de dagwaarde. Kunstverzekeraar VCL Partners keerde in totaal een bedrag van € 41.211,65 uit, waarbij de schadeafhandeling tot stand is gekomen op basis van goed overleg tussen de diverse belanghebbenden, aan de hand van door experts vervaardigde schaderapporten. Daarnaast is nog een incidentele subsidie ter leniging van de waterschade van de Gemeente Valkenburg verkregen ter grootte van € 10.000,- alsmede een tegemoetkoming in de OZB en de rioolheffing ter grootte van € 2.897,68. Tevens heeft de gemeente een huurkorting op het museum pand verleend van € 6.807,- over heel 2021. Daarnaast hebben diverse particulieren en bedrijven het museum bedeed met een groot aantal giften.

Het bestuur spreekt zijn dank uit aan alle partijen die hebben bijgedragen aan het voortvarende herstel en de heropening van Museum Valkenburg.

Exposities

Een overzicht van het jaarprogramma voor 2021, inclusief afgelastingen en verlengingen, is opgenomen in Appendix 1.

Helaas moeten we constateren dat geen enkele tentoonstelling zoals gepland voor 2021 op de gebruikelijke wijze, dus met een vernissage en normaal gesproken vele bezoekers, heeft kunnen plaatsvinden.

Zo hingen de imposante kunstwerken van de tentoonstelling van *'Gimme Shelter'* van kunstenares Judith Krebbekx maar liefst 6 maanden in het lege museum vanwege de landelijke covid-sluiting. Slechts enkele weken na heropening werden deze zelfde kunstwerken verrast door het water. Ook ingerichte tentoonstellingen op de eerste en tweede verdieping konden tijdens 2021 niet of nauwelijks bezocht worden.

De ICT- en de PR-commissie hebben zoals eerder gemeld via de site een digitale weergave van tentoonstellingen verzorgd. Zo waren en zijn de werken van Harry Koolen (1904-1985) digitaal te zien, inclusief de door TV Limburg gemaakte film *'Portret van kunstenaar Harry Koolen'*.

Appendix 2 blikt terug op exposities in het verleden, en kijkt vanaf 2022 verder vooruit.

Collectie

Museum Valkenburg herbergt een schat aan regionaal cultureel, historisch en kunstzinnig erfgoed. Een overzicht hiervan is te verkrijgen bij het museum.

Naast dit fysieke erfgoed bouwt het museum de laatste jaren ook aan een gevarieerd online digitaal erfgoed. Gewerkt wordt aan een nieuw en online collectiemanagementsysteem met de verwachting dat in 2022 een online tentoonstelling van de verschillende kunstcollecties gerealiseerd kan worden. Tevens is het archief van de kunsttentoonstellingen bijgewerkt. Naast de blijvende tentoonstelling *'Reis door de tijd'* heeft het Museum vanaf 2012 tot en met 2021 ruim 100 tentoonstellingen van Limburgse kunstenaars georganiseerd

Ook is in 2021 de digitale nalatenschap van Gèr Huntjens overgedragen aan Museum Valkenburg voor herstructurering en conservering. Hiermee dragen we als museum bij aan het behoud van zijn erfgoed en krijgt het een online museaal karakter.

Bezoekersaantallen

In 2021 was het museum voor bezoekers alleen geopend van 5 juni tot 14 juli. In deze 5 weken hebben 639 personen het museum bezocht, waarvan 451 personen gebruik maakten van de Museum Jaarkaart (inmiddels Museum Kaart geheten).

Educatie

De expositie 'ondersteboven' van Esther van den Brink die in het museum gehouden is van december 2020 tot 8 augustus 2021 over het illustreren van kinderboeken, stond in het teken van het kind. De naast deze tentoonstelling geplande kinderactiviteiten konden vanwege covid en wateroverlast niet doorgaan.

Ook een reeds gepland terugkerend programma met lezingen en rondleidingen voor verschillende doelgroepen is in 2021 niet uitgevoerd, en uiteraard hebben er geen feestelijke activiteiten vanwege het 70-jarig bestaan van het museum plaatsgevonden.

Vrijwilligers

Zoals bekend werkt Museum Valkenburg uitsluitend met vrijwilligers. In 2021 waren 42 vrijwilligers actief in de backoffice, aan de balie, in commissies en in het bestuur. In verband met privacyregelgeving zullen we voortaan geen lijst met vrijwilligers meer opnemen in een appendix van het jaarverslag.

Voor het tweede jaar op rij hebben we de openingsdagen en -tijden van het museum aangepast aan de hand van het aantal beschikbare vrijwilligers voor baliediensten. Het museum was 6 dagen per week geopend van 13.00- 16.30 uur. Tijdens feestdagen waren de openingstijden beperkter.

Over de grote en enthousiaste inzet van vrijwilligers tijdens en na de wateroverlast schreven we al in de sectie wateroverlast.

Om de vrijwilligers voor het museum te behouden hielden we regelmatig kleinere, informele (koffie) bijeenkomsten, en hebben we regelmatig updates per mail gestuurd om hen op de hoogte te houden. Toen duidelijk werd dat heropening van het museum langer dan voorzien op zich liet wachten, hebben zeven baliemedewerkers besloten te stoppen met hun werk; vier van hen zaten nog in een inwerkperiode toen corona uitbrak en hebben daardoor geen band met het museum kunnen opbouwen. De zoektocht naar nieuwe vrijwilligers werd uitgesteld totdat er meer zicht zou zijn op wanneer het museum heropend zou gaan worden.

Binnen het bestuur was bij de start van 2021 al een vacature voor educatie en projecten; deze is in 2021 niet opgevuld.

Gebouw

Nadat in 2020 een aantal majeure verbetertrajecten op het gebied van brandveiligheid en elektriciteit in het gebouw waren gerealiseerd, werd door de wateroverlast vooral de benedenverdieping flink beschadigd. In de sectie wateroverlast schreven we hoe de

gemeente, als eigenaar van het pand, direct haar verantwoordelijkheid heeft genomen en voortvarend zorg heeft gedragen voor herstel.

De restauratie van de benedenverdieping heeft meteen een aanzet gegeven tot het aanbrengen van (al lang gewenste) verbeteringen in het pand. Afhankelijk van de financiële mogelijkheden zal in de komende jaren nog verder worden geïnvesteerd in de optimalisatie van de inrichting van het museum.

Financieel overzicht en verantwoording

Het verslagjaar 2021 staat enerzijds in het teken van de Covid-19-problematiek en anderzijds van de watersnoodramp. De bezoekersaantallen bleven sterk achter, en ook de al dan niet reguliere sponsorbijdragen waren veel lager dan normaal. Het financieel jaarverslag, bestaande uit de winst- en verliesrekening, de balans en toelichting daarop, is geplaatst op www.museumvalkenburg.nl

In het jaar 2021 werd wederom de reguliere jaarlijkse exploitatiesubsidie verkregen van de Gemeente Valkenburg, ter grootte van € 48.478,-.

In het kader van Covid-19 werd van de Rijksoverheid een tegemoetkoming verkregen van € 10.000,-.

De tegemoetkomingen in het kader van de watersnoodramp staan genoemd in eerdere secties van dit jaarverslag.

In 2021 bedroeg het resultaat € -2.833,- (negatief). Op 31 december 2021 bedroeg het eigen vermogen van de Stichting Museum Land van Valkenburg € 84.042,- (na verwerking van het negatieve resultaat over 2021).

Valkenburg, 14 juni 2022

Het bestuur van de Stichting Museum Land van Valkenburg:

Franklin Boon, voorzitter
Ieke Witteveen, secretaris
Klaas Damhof, penningmeester
Resi Vervoort- Stevens, bestuurslid Exposities
Jos Janssen, bestuurslid Vrijwilligers

Appendix 1: Jaarkalender 2021

Onderstaand de versie, gemaakt in mei 2021 met een vooruitblik op de heropening na de Covid-19-periode. Daarbij werd aangegeven dat wijzigingen in het programma mogelijk waren. Niet corona, maar de wateroverlast zorgde ervoor dat deze jaarkalender geheel aangepast moest worden.

Commissie- en bestuursvergaderingen zijn het gehele jaar per Zoom gehouden.

Juni 2021	
1 juni	Additionele bestuursvergadering
8 juni	Vergadering sponsorcommissie
8 juni	Bestuursvergadering
Begin juni t/m 15 augustus	Judith Krebbekx (Grote Zaal) opgebouwd/afgebroken
Begin juni t/m 15 augustus	Harrie Koolen (Charles Eyckzaal) opgebouwd/afgebroken
Begin juni t/m 15 augustus	Tekeningen Harrie Koolen opgebouwd/afgebroken
Augustus 2021	
t/m 8 augustus	Esther van den Brink (Bovenzaal) verlengd, geen bezoekers
10 augustus	Vergadering sponsorcommissie
10 augustus	Bestuursvergadering
15 augustus t/m 10 oktober	Limburgse Kunstkring (Bovenzaal) vervallen
21 en 22 augustus	Atelier op Tafel (Grote Zaal en Charles Eyckzaal) vervallen
22 augustus t/m 26 september	Tijdschrift De Gemeenschap (Jacques Vonkzaal) naar 2022
29 aug t/m 7 november	Gène, Frans, Titia en Coen Eggen (Grote Zaal) naar 2022
Oktober 2021	
12 oktober	Vergadering sponsorcommissie
12 oktober	Bestuursvergadering
17 oktober t/m 5 december	Pallieter Hutschemakers (Bovenzaal) vervallen
oktober	Bokkerijdersactiviteiten (Jacques Vonkzaal) vervallen
November 2021	
7 november t/m 16 januari	Eugène Laudy (Jacques Vonkzaal) vervallen
9 november	Vergadering sponsorcommissie

9 november	Bestuursvergadering
november	Vriendenontvangst vervallen
14 november t/m 27 februari	Jos Caelen (Grote Zaal) vervallen
14 november t/m 27 februari	Gezichten van Valkenburg 1948 – 1989 naar 2022
December 2021	
8 december	Vergadering sponsorcommissie
8 december	Bestuursvergadering
12 december t/m 27 februari	Menno Balm archeologisch tekenaar naar 2022
december	Begunstigersavond vervallen

Appendix 2: Herinneringen aan Valkenburg; 2022 en verder

In 2019 heeft Valkenburg, net als veel andere Limburgse steden en dorpen, gevierd dat wij vijfenzeventig jaar geleden bevrijd zijn. De tentoonstelling “We do Remember” ligt nog vers in ons geheugen. Het was een groot succes. Er waren veel bezoekers, er was veel media-aandacht, en velen hebben de strijd en vreugde om de vrijheid opnieuw beleefd. Het was ook een bijzondere tentoonstelling. De bezetting en bevrijding werden niet gepresenteerd als afgesloten gebeurtenissen, maar als iets om zich blijvend te herinneren. De opzet van de tentoonstelling sloot daarbij aan. Nog bestaande herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog en de bevrijding zijn weer naar boven gehaald, gedocumenteerd en overgedragen aan nieuwe generaties.

Die opzet sluit aan bij de presentatie van de geschiedenis van Valkenburg op de middenverdieping. Die geschiedenis wordt evenmin gepresenteerd als afgesloten. De toevoeging van eigentijdse kunstwerken aan historische thema’s getuigt daarvan. Persoonlijke herinneringen mengen zich met een breder, meer algemeen verhaal. Dat is in de ontwerpprincipes van de middenverdieping aangeduid als het streven naar ‘gelaagdheid’. De presentaties van Limburgse kunst op de benedenverdieping gelden als vergelijkbaar. Door nu al een kleine tien jaar steeds andere kunstenaars, thema’s en aspecten van de Limburgse kunst in de twintigste eeuw te tonen, ontstaan er nieuwe verbanden. Geschiedenis en het hier en nu worden met elkaar verbonden. De reconstructie van de tentoonstelling ‘Limburgse kunst in het Stedelijk (1954)’, getoond in de laatste maanden van 2019, kan de bezoeker niet anders bekijken dan met hedendaagse ogen, interesses en kennis.

De vraag dringt zich op, en wordt ook expliciet gesteld, in hoeverre het museum niet vaker op een dynamische, interactieve en attractieve manier thematentoonstellingen kan organiseren die inzoomen op de geschiedenis van Valkenburg. Daarbij is het van belang dat Valkenburg een toeristenstad is. De geschiedenis is niet afgesloten, maar wordt in de stad levend gehouden met attracties, door gebouwen, met plaquettes. Die bereiken niet alleen toeristen. Ook bewoners en lokale bezoekers van de stad herkennen deze. Beide groepen hebben hun eigen herinneringen aan, of verwachtingen van de stad en zijn geschiedenis.

Uit de voorafgaande overwegingen kunnen een aantal aandachts- en uitgangspunten voor thematentoonstellingen, gewijd aan de geschiedenis van Valkenburg, op een rijtje worden gezet:

- Brede doelgroep: zowel voor toeristen als lokale bezoekers interessant.
- Interactief: Bezoekers en bewoners kunnen actief bijdragen aan de tentoonstellingen, ofwel door herinneringen of artefacten te delen, ofwel via social media (zoals Facebook, Twitter, Instagram), of door foto's of video's te delen, al dan niet via de museum-website.
- Ruim aandacht voor de verbeelding: De representatie van stad, streek en landschap in kunst, foto's en artefacten is een verbindend en belangrijk element in het profiel van het museum. Dat willen we behouden en versterken.
- Concreet en tastbaar, zowel in de aanleiding als in de uitvoering.

Het bovenstaande willen we de komende vijf jaar gestalte geven door middel van een aantal reeksen tentoonstellingen in de Jacques Vonk zaal; in ons beleidsplan 2022–2027, te presenteren in het najaar van 2022, zullen wij hier concreter op ingaan.